

16.10.2017

Eduskunnan sivistysvaliokunta
siv@eduskunta.fi

Asia: HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvion vuodelle 2018

<https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+106/2017>

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (myöhemmin Arene) kiittää lausuntopyyntöä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Avoimen korkeakouluopetuksen kehittäminen

Ammattikorkeakoulujen yhteistyöverkostona toimii avoimen ammattikorkeakoulutuksen kehittämisfoorumi. Sen tavoitteena on muun muassa avoimen ammattikorkeakouluopetuksen kasvattaminen sekä yhteistyön vahvistaminen ammattikorkeakoulujen kesken.

Opetushallituksen tilastopalvelun (16.10.2017) mukaan vuonna 2016 avoimen ammattikorkeakoulun toimintaa oli 24 ammattikorkeakoulussa. Avoin ammattikorkeakoulutus on kasvanut voimakkaasti viimeisten vuosien aikana. Vuonna 2016 netto-opiskelijoiden lukumäärä oli yli 25.000 opiskelijaa.

Avoimessa ammattikorkeakoulussa opiskelleet opiskelijat suorittivat vuonna 2016 yhteensä 204 107 opintopistettä, vuonna 2015 yhteensä 167 257 opintopistettä.

Avoimen ammattikorkeakoulutuksen kehittäminen on edennyt ammattikorkeakouluissa erityisesti ns. polkuopintojen/avoimen väylän kautta. Tästä osoituksena on kasvaneet opintopistemäärät ja opiskelijamäärät kansallisella tasolla.

Kukin ammattikorkeakoulu ohjaa avointa ammattikorkeakouluopetustarjontaa osana koulutusvastuita ja tutkinto-ohjelmia vahvistetun tutkintosääntönsä pohjalta.

Suurimmat toimijat vuonna 2016 olivat Haaga-Helia, Metropolia ja Mikkelin ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakouluittain tiedot suoritteista ja opiskelijamääristä löytyvät opetushallinnon tilastopalvelusta, www.vipunen.fi

Avoimen opintopolun suosio vaihtelee myös alueittain, ja osassa ammattikorkeakouluja avoimeen korkeakouluopetukseen on hakijoita enemmän kuin voidaan ottaa. Myös virtuaalinen opintotarjonta avoimessa ammattikorkeakoulussa on kasvanut.

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa avoimen ammattikorkeakoulutuksen indikaattorin osuus on 5 % sisältäen mm. erikoistumiskoulutuksen.

Yksi avoimen ammattikorkeakoulutuksen kehittämisen tunnistettu haaste on nykyinen rahoitusmalli. Käytännössä avoimessa ammattikorkeakoulussa suoritettujen opintopisteiden arvo (= valtion rahoitus) on laskenut, kun suoritettujen opintojen määrä on voimakkaasti kasvanut samalla kun ammattikorkeakoulujen perusrahoituskehys on voimakkaasti alentunut (keskimäärin yli 22% viimeisten 6 vuoden aikana).

Ammattikorkeakoulujen yhteinen eAMK- hanke kartoittaa ja tuottaa myös ammattikorkeakoulujen yhteistä opintotarjontaa, joka toteutuu osin avoimen ammattikorkeakoulun periaattein.

Avoimesta korkeakoulutuksesta tutkinto-opiskelijaksi siirtymiseen liittyvät esteet ja mahdollisuudet sekä jo opitun tunnistaminen ja tunnustaminen

Ammattikorkeakoulut ovat määritelleet tutkintosäännöissä ns. polkuopintojen /avoimen väylän kautta tutkinto-opiskelijaksi siirtymisen edellytykset. Useimmiten suoritettuaan 40- 60 opintopistettä avoimia opintoja (usein ensimmäisen vuoden opintoja) opiskelija voi hakea tutkinto-opiskelijaksi ammattikorkeakouluun.

Usein on niin, että ne tutkinto-ohjelmat joihin on muutenkin paljon hakijoita, on niihin myös paljon hakijoita avoimen väylän kautta. Näin ollen avoimen väylä ei toimi kaikilta osin merkittävässä määrin ns. hakijasuman purkamisen välineenä nykyisessä rahoitusmallissa.

Myös avoimen ammattikorkeakoulun valintamenettelyt vaihtelevat ammattikorkeakouluittain. Ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet yhteistyössä kehittämään opiskelijavalintoja valtakunnallisessa kehittämishankkeessa, ja siinä yhteydessä on tarkoitus tarkastella myös avoimen amk-opintojen väylää.

Avoimen korkeakouluopiskelijan kohdalla haasteeksi opintojen suorittamisessa saattaa muodostua myös ns. sosiaalietuuksien puuttuminen. Viime vuosina TE- keskuskeskukset ja KELA ovat tapauskohtaisesti tukeneet myös avoimessa ammattikorkeakoulussa opiskelevia opiskelijoita. Nykyisen maksuasetuksen mukaan avoimen ammattikorkeakoulutuksen opintojen hinta on kohtuullinen (maksimi 15 €/opintopiste), ja suoritettujen opintojen tunnistetaan ja tunnustetaan osaksi tutkintoa

Avoimen ammattikorkeakouluopetuksen ja avoimen yliopisto-opetuksen yhteistyö on myös kehittynyt viime vuosina, esim. alueilla toimivat korkeakoulut ovat vahvistaneet keskinäistä yhteistyötä avoimen korkeakouluopetuksen markkinoissa ja vaikuttavuudessa. Myös vapaan sivistystyön yhteistyötä on hyödynnetty.

Arene kannattaa avoimen ammattikorkeakouluopetuksen kehittämistä ja joustavien opintoväylien kehittämistä korkeakouluopintoihin pääsyn nopeuttamiseksi. Tätä tukemaan tarvitaan myös uusia rahoituksellisia kannusteita ja toimintamalleja.

Arene pitää tärkeänä, että ammattikorkeakoulujen rahoituksen kokonaistaso on riittävä ja vakaa, jotta ammattikorkeakouluilla on mahdollisuus kaikkien lakisääteisten perustehtäviensä laadukkaaseen toteuttamiseen ja kehittämiseen. Korkeakoulujen ohjauksen ja rahoituksen tulee perustua jatkuvuuteen, ennakoitavuuteen ja korkeakoulupoliittiseen visioon tulevasta korkeakoululaitoksen tahtotilasta.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Tapio Varmola
puheenjohtaja

Riitta Rissanen
toiminnanjohtaja